पूर्वा कृषिदूत

प्रबोधनातून परिवर्तन... मासिक

वर्ष १४ । अंक ५ । मे २०२३ । नाशिक

पाने ६४ । मूल्य रु. ३५/-

(प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेला
नाशिक एच.ओ.मधून वितरित केला जातो.)

मधुक्रांती

दुसऱ्या हरितक्रांतीसाठी करूया मधुक्रांती !

शाश्वत शेती आणि उद्योजकतेसाठी
मधमाशी पालन
विशेषांक

- मधमाश्यांच्या वसाहती मानवी वस्तीसाठी ठरतील सर्वार्थाने फलदायी
- मधमाशीजन्य उत्पादनांपेक्षाही परागीभवनाचा लाभ लाखमोलाचा
- कृषी – उद्योगाशी निगडित सर्व संस्थांचे समायोजन गरजेचे
- अनुकूलता असूनही महाराष्ट्रात मात्र मधुपालन कासवगतीने
- फुलोऱ्याची उपलब्धता अभ्यासून मधुपेट्यांचे व्यवस्थापन केले पाहिजे
- प्रशिक्षण, साधन–सामग्री तसेच मनुष्यबळाचे नियोजन हीच यशाची त्रिसूत्री

पूर्वा
कृषिदूत
प्रबोधनातून परिवर्तन...
मासिक

वर्ष १४ । अंक ५ । मे २०२३ । नाशिक
पाने ६४ । मूल्य रु. ३५/–

अनुक्रम

■ **संपादकीय**
मधमाशी पालन म्हणजे रोजगाराची सुवर्णसंधी
डॉ. भास्कर गायकवाड । ४

■ **चिंतन**
राज्यात मधमाश्यांच्या वसाहती वाढवल्या पाहिजेत
डॉ. बी.बी. पवार । ७

■ **मंथन**
मधमाशी पालन व्यवसायाला महाराष्ट्रात व्यापक संधी
संजय पवार । १२

■ **पारावरच्या गप्पा**
जो मधमाश्या पाळणार, त्याचा मळा फुलणार!
(सौजन्य : 'पूर्वा कृषिदूत' परिवार) । १४

■ **नवी आशा; नवी दिशा**
● 'बंबल बी' – परागीभवनासाठी एक नवीन पर्याय
● 'फ्लो हाईव हनी': अभिनव तंत्रज्ञान
(सौजन्य : 'पूर्वा कृषिदूत' परिवार) । १७

■ परागीकरण करणाऱ्या मधमाश्यांची जैविक सुरक्षा आणि 'जीएम' पिके
डॉ. क.कृ. क्षीरसागर । २०

■ आला पावसाळा; मधपेट्या सांभाळा!
प्रा. उत्तम सहाणे । २३

■ जैवविविधता आणि मधमाशीच्या विविध प्रजाती
प्रा.डॉ. किशोर शिंदे । २५

■ मधमाशीच शेतकऱ्याची खरी तारणहार
डॉ. क.कृ. क्षीरसागर । २८

■ मधमाशीचा चावा; हे लक्षात ठेवा!
प्रा. उत्तम सहाणे । ३१

■ पीक संवर्धनासाठी मधमाशी पालन; साध्य होईल निसर्गाचं संतुलन
डॉ. हर्षवर्धन मारकड । ३४

■ मधाची गुणवत्ता आणि प्रमाणीकरणाची पद्धत
डॉ. धनंजय वाखले । ३७

■ आग्या मोहोळांचे मध व्यवसायातील महत्त्व मोठे
डॉ. गोपाल पालीवाल । ४०

■ 'साखर' झालेला मध भेसळयुक्त असतो का?
तेजा घोरपडे । ४३

■ गोष्ट मधमाश्यांच्या पोळ्याची...
सुनील पाटील । ४६

■ **'बसवंत मधुक्रांती' पुरस्कार विजेत्यांचा परिचय**
● शिवस्फूर्ती प्रोसेसिंग फाऊंडेशन
● श्री. दयावान श्रीकांत पाटील
● श्री. ऋषिकेश हरिभाऊ औताडे
● योगिता प्रभाकर इंगळे
● श्री. तेजस सहदेव लिमकर
● ज्योत्स्ना जयवंतराव देसाई
● श्री. राजू इर्शद मंडळ
(सौजन्य : 'पूर्वा कृषिदूत' परिवार) । पृष्ठ क्र. ४९ ते ५४

■ बसवंत गार्डन : एक वैशिष्ट्यपूर्ण कृषी उद्योग पर्यटन केंद्र
(सौजन्य : 'पूर्वा कृषिदूत' परिवार) । ५५

■ **आरोग्यसंपदा**
मधमाशीपासून मिळतात विविध आरोग्यदायी उत्पादने
(सौजन्य : 'पूर्वा कृषिदूत' परिवार) । ५७

■ **मधुवार्ता**
● छोट्याशा मधमाशीबद्दल सांगण्यासारखं खूप काही
● मधमाशीच्या विषातही असतो औषधी गुणधर्म!
(सौजन्य : 'पूर्वा कृषिदूत' परिवार) । ६०

बसवंत गार्डन हे उत्तर महाराष्ट्रातील कृषीक्षेत्राशी संबंधित एक महत्त्वाचे केंद्र असून **'गांव समृद्ध तर देश समृद्ध'** ही खूप महत्त्वाची विचारधारा आम्ही या ठिकाणी मांडली आहे. खेड्यापाड्यांचा विकास झाला तरच भारताचा विकास होणार आहे.

यातील दुसरी विचारधारा म्हणजे **गांव तेव्हाच समृद्ध होईल जेव्हा ते जलसमृद्ध असेल.** तिसरी विचारधारा म्हणजे **गांव तेव्हाच समृद्ध होईल जेव्हा फळभाज्यांवर प्रक्रिया होईल.**

भरघोस उत्पादन आल्यानंतर जर शेतीमालावर प्रक्रिया केली तरच गांव समृद्ध होणार आहे. या विचारांचा प्रसार व प्रत्यक्ष कृती करण्यासाठी **बसवंत गार्डन** मध्ये कृषी क्षेत्रातील विविध संकल्पना स्वतंत्रपणे मांडल्या आहेत. यातील प्रत्येक संकल्पनेला स्वतंत्र अस्तित्व असून त्याची एकत्रित मांडणी म्हणजे ग्रामीण भागासाठी एक आदर्श मॉडेल आहे.

या प्रकल्पाला भेट दिल्यास स्वयंपूर्ण **'आदर्श गांव-सेवरगांव'**च्या प्रतिकृतीतून ग्रामीण भागातील आदर्श तशीच सर्वांगसुंदर जीवनपद्धती जाणून घेता येईल. तसेच उद्योग-व्यवसाय, प्रक्रिया उद्योग व मधमाशी पालनातून शाश्वत शेती आणि उद्योजकता विकास यासारख्या अनेक संकल्पनांविषयी माहिती एकाच ठिकाणी मिळू शकणार आहे. तरी या नाविन्यपूर्ण प्रकल्पाला आपण अवश्य भेट द्यावी आणि सुरू केलेल्या या उपक्रमाचा लाभ घ्यावा.

संपूर्ण कुटुंबासह व मित्रपरिवारासह अवश्य भेट द्या !

आदर्श गांव
सेवरगांव
(Miniature Village Model)

आदर्श गांव
सेवरगांव
(Miniature Village Model)

अंतरवेली फाटा, मुखेड, ता. निफाड जि. नाशिक
श्री. अविनाश पवार - ९९२२५ ०९६६८